

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Юридичний факультет

Кафедра історії та теорії держави і права

“ЗАТВЕРДЖУЮ

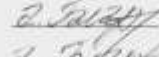

Перший проректор
Іщенко Н.М.

2020
року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕДИЧНЕ ПРАВО»

Спеціальність 081 Право

Розробник	Панченко С.С.	
Завідувач кафедри ІТДП	Лісна І. С.	
Завідувач кафедри спеціальності 081 Право	Блага А.Б.	
Гарант освітньої програми	Блага А.Б.	
Декан юридичного факультету	Січко Д. С.	
Начальник НМВ	Шкірчак С.І.	

Миколаїв – 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання:

452

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Медичне право	
Галузь знань	08 Право	
Спеціальність	081 Право	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Право	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	IV	
Навчальний рік	2020-2021	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	VII	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредитів / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	15 год. лекцій	
	15 год. семінарських занять	
	60 год. самостійної роботи студентів	

Відсоток аудиторного навантаження	33%	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	Залік (VII семестр)	

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Предметом вивчення дисципліни є забезпечення отримання теоретичних знань і вироблення навиків щодо практичного застосування норм права, сприяння у формуванні у здобувачів освіти високого рівня правосвідомості та підвищення правової культури, а також недопущення правового нігілізму. В основі курсу лежать основні засади медичного права як молодшої галузі українського права, яка регулює суспільні відносини пов'язані з реалізацією прав громадян на здоров'я, зокрема між громадянином і закладом охорони здоров'я, пацієнтом і медичним працівником у сфері надання медичної допомоги.

Мета: є фахова підготовка бакалаврів, формування і розвитку їхньої компетенції у галузі медичного права, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових знань, набуття практичних навиків у сфері діяльності закладів охорони здоров'я, оволодіння достатнім рівнем правової культури та правової свідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини в сфері охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання здобувачами освіти знань, зокрема, щодо історії становлення юридичної регламентації медичної діяльності в Україні; конституційного регулювання прав людини у сфері охорони здоров'я в Україні; загального і спеціального законодавства у сфері охорони здоров'я; видів юридичної відповідальності за професійні правопорушення в окресленій царині; прав й обов'язків суб'єктів медичних правовідносин (пацієнтів, медичних працівників, законних представників пацієнта тощо); дефектів надання медичної допомоги; механізмів контролю якості медичної допомоги; правового регулювання медичної допомоги в Україні; юридичних аспектів профілактики і лікування інфекційних хвороб; законодавчого забезпечення донорства (крові, тканин, репродуктивних клітин); регулювання експертної діяльності за законодавством України

Передумови вивчення дисципліни:

Сучасна Україна перебуває в умовах суттєвих перетворень у соціальній, економічній, адміністративно-політичній сферах життя, що свідчить про активний поступальний розвиток українського суспільства, демократичні шляхи вирішення проблемних питань, пріоритет законності при здійсненні державного управління, у тому числі закладами охорони здоров'я. Водночас, необхідно зазначити розвиток нових медичних технологій, стремління людини покращити якість та тривалість життя.

Враховуючи універсальний характер права, постало питання про необхідність адекватного юридичного забезпечення медичної діяльності.

Очікувані результати навчання:

Згідно з вимогами Стандарту встановлені наступні компетентності

452

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 11	Здатність реалізувати свої права та свої обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
Спеціальні (фахові предметні) компетентності (СК)	
СК 14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 22	Здатність реалізовувати свої права та обов'язки пацієнта у сфері охорони здоров'я та надавати юридичні послуги у медичній сфері.
Програмні результати навчання	
<i>Соціально-гуманітарна ерудованість</i>	
1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.	
2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	
3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	
4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	
5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.	
6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.	
<i>Дослідницькі навички</i>	
7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.	
8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.	
9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.	
<i>Комунікація</i>	
10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.	
11. Володіти базовими навичками риторики.	
12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.	

13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій

14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

17.1. Використовувати дані відкритих статистичних даних для аналізу стану злочинності, її детермінант .

Праворозуміння

18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

20.1. Виявляти зв'язки між різними галузями права та використовувати отримані знання на практиці.

Правозастосування

21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

2. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№ з/ п	Назви розділів та тем	Всього годин	За формами занять, годин		
			Аудиторні		Самостійна робота студента
			лекційні	семінарські	
1	Поняття та система медичного права	14	2	2	10
2	Юридична регламентація медичної діяльності в Україні	7	2	2	3
3	Правовий статус пацієнта	11	2	2	7
4	Лікарська таємниця та її законодавче визначення	14	2	2	10
5	Правовий статус медичних працівників	13	2	2	9
6	Відповідальність медичних працівників	13	2	2	9
7	Правове регулювання медичної експертизи	7	2	2	3
8	Правове регулювання окремих видів медичної діяльності	11	1	1	9
	Всього	90	15	15	60

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	<p><i>Лекція № 1. Поняття та система медичного права</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та метод медичного права. 2. Медичні правовідносини. 3. Система медичного права.
2	<p><i>Лекція № 2. Юридична регламентація медичної діяльності в Україні</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-правовий аналіз нормативного регулювання охорони здоров'я. 2. Законодавство України про охорону здоров'я.
3	<p><i>Лекція № 3. Правовий статус пацієнта</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Права та обов'язки пацієнта. 2. Відмова лікаря від подальшого ведення пацієнта. 3. Права іноземців у сфері охорони здоров'я в Україні. 4. Захист прав пацієнтів у Конвенціях ЄС.
4	<p><i>Лекція № 4. Лікарська таємниця та її законодавче визначення</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання збереження лікарської таємниці. 2. Адвокатський запит та робота з ним. 3. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками відомостей, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням своїх обов'язків
5	<p><i>Лекція № 5. Правовий статус медичних працівників</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавче закріплення прав медичних працівників.

	<p>2. Судовий захист прав медичних працівників.</p> <p>3. Захист честі, гідності, ділової репутації.</p>
6	<p><i>Лекція № 6. Відповідальність медичних працівників.</i></p> <p>1. Ознаки юридичної відповідальності.</p> <p>2. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.</p> <p>3. Кримінальна відповідальність медичних працівників.</p>
7	<p><i>Лекція № 7. Правове регулювання медичної експертизи.</i></p> <p>1. Експертиза тимчасової непрацездатності.</p> <p>2. Медико-соціальна експертиза.</p> <p>3. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза.</p>
8	<p><i>Лекція № 8. Правове регулювання окремих видів медичної діяльності.</i></p> <p>1. Правове регулювання надання психіатричної допомоги.</p> <p>2. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги.</p>

4.2. План семінарських занять (денна форма навчання)

№	<i>Тема заняття / план</i>
1	<p><i>Семінар № 1. Поняття та система медичного права</i></p> <p>1. Предмет та метод медичного права.</p> <p>2. Медичні правовідносини.</p> <p>3. Система медичного права.</p> <p>4. Джерела медичного права.</p> <p>5. Медичне право як навчальна дисципліна та галузь права.</p>
2	<p><i>Семінар Лекція № 2. Юридична регламентація медичної діяльності в Україні</i></p> <p>1. Історико-правовий аналіз нормативного регулювання охорони</p>

	<p>здоров'я.</p> <p>2. Законодавство України про охорону здоров'я.</p> <p>3. Медична реформа в Україні: її законодавче регулювання та етапи проведення.</p>
3	<p><i>Семінар № 3. Правовий статус пацієнта</i></p> <p>1. Права та обов'язки пацієнта.</p> <p>2. Відмова лікаря від подальшого ведення пацієнта.</p> <p>3. Права іноземців у сфері охорони здоров'я в Україні.</p> <p>4. Захист прав пацієнтів у Конвенціях ЄС.</p> <p>5. Практика Європейського Суду з прав людини щодо захисту прав пацієнтів.</p>
4	<p><i>Семінар № 4. Лікарська таємниця та її законодавче визначення</i></p> <p>1. Правове регулювання збереження лікарської таємниці.</p> <p>2. Адвокатський запит та робота з ним.</p> <p>3. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками відомостей, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням своїх обов'язків</p>
5	<p><i>Семінар № 5. Правовий статус медичних працівників</i></p> <p>1. Законодавче закріплення прав медичних працівників.</p> <p>2. Судовий захист прав медичних працівників.</p> <p>3. Захист честі, гідності, ділової репутації.</p>
6	<p><i>Семінар № 6. Відповідальність медичних працівників.</i></p> <p>1. Ознаки юридичної відповідальності.</p> <p>2. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.</p> <p>3. Кримінальна відповідальність медичних працівників.</p> <p>4. Адміністративна відповідальність медичних працівників.</p>

7	<p>Семінар № 7. Правове регулювання медичної експертизи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експертиза тимчасової непрацездатності. 2. Медико-соціальна експертиза. 3. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза. 4. Військово-лікарська експертиза.
8	<p>Семінар № 8. Правове регулювання окремих видів медичної діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання надання психіатричної допомоги. 2. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги. 3. Правове регулювання репродуктивних технологій. 4. Правове регулювання трансплантації органів.

4.3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Написання реферату (самостійний пошук, опрацювання матеріалу)

Теми рефератів:

1. Законодавство про охорону здоров'я: сучасний стан та перспективи розвитку.
2. Роль та значення лікарської етики у загальній структурі соціального регулювання медичної діяльності.
3. Правова природа медичної допомоги та медичних послуг.
4. Медична реформа в Україні: її сутність та етапи впровадження.
5. Система закладів охорони здоров'я в Україні за медичною реформою.
6. Правове регулювання екстреної медичної допомоги в Україні.
7. Правове регулювання первинної медичної допомоги в Україні.
8. Правове регулювання вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги в Україні.
9. Загальна характеристика паліативної медичної допомоги.
10. Загальна характеристика медичної реабілітації.
11. Правове регулювання донорства крові та її компонентів.
12. Поняття програми державних гарантій медичного обслуговування населення та її основні принципи.
13. Права та обов'язки пацієнтів у сфері державних фінансових гарантій.
14. Особливості договорів про медичне обслуговування населення за програмою фінансових гарантій.
15. Поняття "лікарська таємниця".
16. Право людини на медичну інформацію.
17. Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди пацієнта.
18. Критерії правомірності інформованої згоди пацієнта.
19. Право людини на згоду на медичне втручання.
20. Право на відмову від медичного втручання.
21. Особливості правового статусу законних представників в сфері охорони здоров'я.
22. Права пацієнтів в окремих напрямках медичної діяльності.
23. Правове регулювання збереження лікарської таємниці.
24. Обов'язок щодо збереження лікарської таємниці в Етичному кодексі лікарів.
25. Поняття "адвокатський запит" та надання інформації на нього у закладах охорони здоров'я.
26. Інформація з обмеженим доступом за Законом України "Про доступ до публічної інформації".
27. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про психіатричну допомогу".

28. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Сімейного кодексу України.
29. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіцит людини (ВІЛ) та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ".
30. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".
31. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними"
32. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про протидію захворюванню на туберкульоз".
33. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.
34. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.
35. Правове регулювання примусового лікування.
36. Поняття "пацієнта". Його права та обов'язки.
37. Права і обов'язки застрахованих осіб відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування".
38. Підстави для відмови в наданні допомоги по тимчасовій непрацездатності.
39. Відмова лікаря від подальшого ведення пацієнта.
40. Відмова сімейного лікаря у прийнятті декларації.
41. Правове та процедурне закріплення відмови лікаря.
42. Юридичний конфлікт як підстава для захисту прав пацієнта.
43. Досудовий рівень захисту прав пацієнтів.
44. Судовий спосіб захисту прав пацієнтів.
45. Надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства.
46. Платні та безоплатні медичні послуги, які надаються іноземцям та особам без громадянства.
47. Міждержавні угоди щодо надання медичної допомоги та їх дія в сучасних умовах в Україні.
48. Право на отримання екстреної медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства.

49. Особливості надання медичної допомоги дітям, які не є громадянами України.
50. Захист прав пацієнтів у Конвенціях ЄС.
51. Практика Європейського суду з прав людини щодо захисту прав пацієнтів в Україні.
52. Професійні права та пільги медичних та фармацевтичних працівників.
53. Професійні обов'язки медичних та фармацевтичних працівників.
54. Правове регулювання трудових відносин медичних працівників.
55. Індивідуальні та колективні трудові відносини медичних працівників.
56. Судовий захист прав медичних працівників.
57. Захист честі, гідності та ділової репутації медичних та фармацевтичних працівників.
58. Поняття та ознаки юридичної відповідальності.
59. Адміністративна відповідальність медичних працівників.
60. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 131ККУ).

Підготовка реферату: за виконання реферату студент може отримати максимально 10 балів. Студент обирає одну із тем, запропонованих викладачем або визначається з темою самостійно, обов'язково узгодивши її з викладачем. Метою написання реферату є поглиблене вивчення студентом окремого питання із курсу, що вивчається, шляхом опрацювання додаткової літератури по даній темі. Ознайомлення з точками зору вчених по даному питанню і визначення своєї позиції має сприяти набуття навичок самостійної роботи з науковою літературою.

Написання контрольної роботи (самостійний пошук, опрацювання матеріалу)

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Вимагає використання проектору на лекційних заняттях.

4. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

5. Підсумковий контроль

Залік – форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни «Медичне право» за весь курс навчання, що проводиться як контрольний захід. До підсумкового контролю з дисципліни «Медичне право» у виді заліку студент допускається, якщо виконав навчальний план дисципліни, що передбачає обов'язкове позитивне оцінювання всіх передбачених видів аудиторних робіт (семінарських занять), самостійної роботи відповідно до умов визначення рейтингу, набрав у семестрі певну кількість балів: для екзамену не менше 30 балів.

Перелік питань, які виносяться на залік:

1. Законодавство про охорону здоров'я: сучасний стан та перспективи розвитку.
2. Предмет та метод медичного права.
3. Медичні правовідносини.
4. Система медичного права.
5. Джерела медичного права.
6. Медичне право як навчальна дисципліна та галузь права.
  1. Правова природа медичної допомоги та медичних послуг.
  2. Медична реформа в Україні: її сутність та етапи впровадження.
  3. Система закладів охорони здоров'я в Україні за медичною реформою.
  4. Правове регулювання екстреної медичної допомоги в Україні.
  5. Правове регулювання первинної медичної допомоги в Україні.
  6. Правове регулювання вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги в Україні.
  7. Права та обов'язки пацієнтів у сфері державних фінансових гарантій.
  8. Особливості договорів про медичне обслуговування населення за програмою фінансових гарантій.
  9. Поняття "лікарська таємниця".
  10. Право людини на медичну інформацію.
  11. Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди пацієнта.
  12. Критерії правомірності інформованої згоди пацієнта.
  13. Право людини на згоду на медичне втручання.
  14. Право на відмову від медичного втручання.
  15. Особливості правового статусу законних представників в сфері охорони здоров'я.
  16. Правове регулювання збереження лікарської таємниці.

17. Обов'язок щодо збереження лікарської таємниці в Етичному кодексі лікарів.
18. Поняття "адвокатський запит" та надання інформації на нього у закладах охорони здоров'я.
19. Інформація з обмеженим доступом за Законом України "Про доступ до публічної інформації".
20. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про психіатричну допомогу".
21. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Сімейного кодексу України.
22. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунodefіцит людини (ВІЛ) та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ".
23. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".
24. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними".
25. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Закону України "Про протидію захворюванню на туберкульоз".
26. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.
27. Законодавчо визначені випадки передачі медичними працівниками інформації, що становить лікарську таємницю відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.
28. Поняття "пацієнта". Його права та обов'язки.
29. Права і обов'язки застрахованих осіб відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування".
30. Підстави для відмови в наданні допомоги по тимчасовій непрацездатності.
31. Відмова лікаря від подальшого ведення пацієнта.
32. Відмова сімейного лікаря у прийнятті декларації.
33. Надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства.
34. Платні та безоплатні медичні послуги, які надаються іноземцям та особам без громадянства.
35. Захист прав пацієнтів у Конвенціях ЄС.

36. Професійні права та пільги медичних та фармацевтичних працівників.
37. Професійні обов'язки медичних та фармацевтичних працівників.
38. Судовий захист прав медичних працівників.
39. Захист честі, гідності та ділової репутації медичних та фармацевтичних працівників.
40. Поняття та ознаки юридичної відповідальності.
41. Адміністративна відповідальність медичних працівників.
42. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 131 ККУ).
43. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 132 ККУ).
44. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 139 ККУ).
45. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 140 ККУ).
46. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 141 ККУ).
47. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 142 ККУ).
48. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 143 ККУ).
49. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 144 ККУ).
50. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 145 ККУ).
51. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 184 ККУ).
52. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 319 ККУ).
53. Кримінальна відповідальність медичних працівників (ст. 320 ККУ).
54. Кримінальна відповідальність за ст. 325 ККУ.
55. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
56. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги.
57. Дефекти надання медичної допомоги.
58. Поняття, види та значення медичних експертиз.
59. Медико-соціальна експертиза втрати працездатності та стійкого розладу функцій організму
60. Судово-медична та судово-психіатрична експертиза.

Максимальна кількість балів за залік – 30. Екзаменаційний білет містить 2 теоретичних питання. Повна відповідь на питання (з відповідями на додаткові уточнюючі питання) оцінюється макс. 15 балів:

<i>Відповідь на питання екзаменаційного білету</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
<i>1 питання</i>	<i>15</i>
<i>2 питання</i>	<i>15</i>
<i>Всього</i>	<i>30</i>

Зразок залікового білету:

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр

Спеціальність 081 «Право»

Семестр VII

Навчальна дисципліна «Медичне право»

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Медичні правовідносини.
2. Надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства.

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права

Протокол № _____ від „__” _____ 20__ року

Завідувач кафедри історії та теорії держави і права _____

І. С. Лісна

Екзаменатор _____ С.С.
Панченко

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТА НА СЕМІНАРСЬКОМУ ЗАНЯТТІ:

Високий рівень (5). Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх теоретичних положень теми, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести важливі висновки, принципи, використовує здобуті знання і

вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання, пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з уже вивчених юридичних та загальноосвітніх дисциплін. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.

Рівень вище середнього (4). Студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття, категорії і принципи теми, а також пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних теоретичних положень теми, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, може самостійно довести їх. Демонструє здатність пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з дисципліни. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) казуси і завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, здатний провести аналіз і узагальнення результату. При вирішенні фабули студент може самостійно підготувати нормативну базу, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки

Середній рівень 3 Студент знає основні поняття, категорії і термінологію теми, може сформулювати базові принципи теми, пов'язати їх з деякими реальними явищами, може привести в основному вірне вербальне формулювання основних теоретичних положень теми, навести окремі приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь в основному логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент в цілому самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) казуси і завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій, допускає незначну кількість помилок, які виправляє самостійно, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При вирішенні фабули студент може за допомогою викладача підготувати нормативну базу, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки.

Достатній рівень (2). Студент відтворює основні поняття і визначення теми, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, може визначити окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може. Студент може розв'язати найпростіші типові задачі за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання. При вирішенні фабули студент виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але з помилками, які виправляє за вказівкою викладача; робить в основному вірні висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи.

Низький рівень (1). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу теми елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями теми, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії (риси, принципи). Не здатний пов'язати матеріал теми з раніше вивченим матеріалом. При вирішенні фабули студент вміє користуватися окремими законодавчими положеннями, але не може самостійно виконати роботу і зробити висновки.

Денна форма навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усна відповідь на семінарському занятті	40 (8*5)
2	Письмова відповідь на семінарському занятті	20 (4*5)
3	Реферат	10
4	Залік	30
	Всього	100

1. Усна відповідь на семінарських заняттях та доповнення відповіді іншого студента: під час відповіді на теоретичне питання студент має продемонструвати високий рівень науково-теоретичної підготовки, що передбачає розуміння його теоретичної сутності, знання норм трудового законодавства, практики їх застосування, власного розуміння його сутності.

Студент також має показати знання науково-методологічних підходів, що притаманні даній навчальній дисципліні, позицій, точок зору вчених юристів з даного питання, окремих правових інститутів та норм трудового права, які були отримані під час відвідування лекційних та практичних занять, здатність логічно та послідовно робити узагальнення, обґрунтовані висновки. Зрештою, оперуючи отриманими даними, студент має викласти власне бачення відповіді поставленого питання. Відповіді студента мають бути чіткими, логічними та обґрунтованими. У тому разі, коли студент поділяє позицію щодо поставленого питання, яка висвітлена у спеціальній літературі, то має аргументувати правильність свого вибору та прийнятність саме обраної позиції. У разі, коли відповідь студента під час здійснення контролю знань з навчальної дисципліни виявиться такою, що є не достатньо обґрунтованою або помилковою, є сумнів у достатньому оволодінні студентом відповідної тематики, викладач має право поставити студенту додаткові або уточнюючі питання.

2. Підготовка письмового експрес-опитування спонукає до вивчення термінології та з'ясування змісту основних понять з трудового права. Проводиться протягом 5-7 хвилин на початку семінарського заняття і включає завдання по розкриттю основних понять.

3. Підготовка реферату: за виконання реферату студент може отримати максимально 10 балів. Студент обирає одну із тем, запропонованих викладачем або визначається з темою самостійно, обов'язково узгодивши її з викладачем. Метою написання реферату є поглиблене вивчення студентом окремого питання із курсу, що вивчається, шляхом опрацювання додаткової літератури по даній темі. Ознайомлення з точками зору вчених по даному питанню і визначення своєї позиції має сприяти набуття навичок самостійної роботи з науковою літературою.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА(Основна література, методичне забезпечення, ресурси)

1. Медико-правовий тлумачний словник / упоряд. І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко, Н.Є. Хлібороб, О.В. Цибак; за ред. І.Я. Сенюти. – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2010.
2. Медичне право України : підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка.– К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008.– 507 с.
3. Медичне право України : практикум / уклад.: І.Я. Сенюта, І.О. Богомазова, О.Ю. Кашинцева, Д.Й. Клапатий, Р.А. Майданик, О.Є. Січкоріз, Х.Я. Терешко, У.Я. Хребтань, Х.М. Шубак ; заг. ред. І.Я. Сенюта. – Львів : Світ, 2014.
4. Сучасне українське медичне право: монографія / за заг.ред. С.Г. Стеценка. – К.: Атіка, 2010. – 496 с.
5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р.№254/96 // Відомості Верховної Ради України. - 1996.- №3 0. Ст. 141.
6. Кодекс законів про працю України. - Закон від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (в редакції за станом на 01.03.2011 року) // Відомості Верховної Ради УРСР - 1971.- № 50.- Ст. 375.
7. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України.- 2003. - № 40-44, Ст.356.
8. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України.- 2003.- № 18-22.- Ст.144.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 234-III. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
10. Кодекс України про адміністративне правопорушення від 07.12.1984р. № 8073-X. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
11. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Верховна Рада України; Закон від 19.11.1992 р. № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України .-1993.- № 4.- Ст. 19.
12. Етичний кодекс лікаря України, прийнятий Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) від 27 вересня 2009 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/17132>
13. Про екстрену медичну допомогу. Закон України від 05.07.2012 р. № **5081-VI**. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/5081-17>
14. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. Закон України від 19.10.2017 р. № **2168-VIII**. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2168-19>
15. Про охорону дитинства. Закон України від 26.04.2001 р. № **2402-III**. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2402-14>

16. Про лікарські засоби. Закон України від 04.04.1996 р. № 123/96-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/123/96-%D0%B2%D1%80>
17. Про доступ до публічної інформації. Закон України від 13.01. 2011 р. № 2939-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-17>
18. Про психіатричну допомогу. Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1489-14>
19. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіцит людини (ВІЛ) та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ. Закон України від 12.12.1991 р. № 1972-XII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1972-12>
20. Концепція управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року. Наказ МОЗ від 01.08.2011 р. № 454 Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>

7.2. ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Загальна декларація прав людини: ООН, 10 грудня 1948 р. // Голос України від 10.12.2008 р. – № 236.
2. Декларація про медичну допомогу, орієнтовану на пацієнта / Міжнародний альянс організацій пацієнтів, від 24.02.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.patientsorganizations.org>
3. Декларація про розвиток прав пацієнтів в Європі: Європейська нарада з прав пацієнтів, Амстердам, 28-30 березня 1994 р. ВООЗ Європейське регіональне бюро // <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Європейська хартія прав пацієнтів, листопад 2002 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод / Рада Європи, від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
6. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину: Рада Європи, Європейський Союз; Конвенція від 04.04.1997 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1105-14>
8. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

9. Угода про надання медичної допомоги громадянам держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав. Ратифікація від 01.06.2000 р. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_027
10. Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу. Наказ МОЗ України від 19.03.2018 р. № 503. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>
11. Порядок надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які постійно проживають або тимчасово перебувають на території України, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового. Постанова КМУ від 19.03.2014 р. № 121. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121-2014-%D0%BF>
12. Про затвердження Порядку вибору та зміни лікаря первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та форми первинної облікової документації: Наказ МОЗ України від 04.11.2011 р. № 756. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>
13. Про затвердження зразка технічного опису листка непрацездатності та Інструкції про порядок заповнення листка непрацездатності: Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 03.11.2004 № 532/274/136-ос/1406. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>
14. Про затвердження Інструкції про проведення обов'язкових попередніх і періодичних психіатричних оглядів. Наказ МОЗ від 01.02.2002 р. № 12. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0094-02>
15. Правила застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги. Наказ МОЗ від 31.08.2018=7 р. № 992. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-17> Про донорство крові та її компонентів. Закон України від 23.06.1995 р. № 239/95-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/239/95-%D0%B2%D1%80>
16. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини. Закон України від 17.05. 2018 р. № 2427-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2427-19>
17. Про судову експертизу. Закон України від 25.02. 1994 р. № 4038-XII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4038-12>
18. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень. Наказ Мініюста від 08.10.1998 р. № 53/5. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>

19. Положення про клініко-експертну комісію МОЗ. Наказ МОЗ від 05.02.2016. № 69. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>
20. Порядок контролю якості медичної допомоги. Наказ МОЗ від 28.09.2012 р. № 752. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article>
21. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи, затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 № 865. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18>
22. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи. Наказ МОЗ від 17.01.1995 р. № 6. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95> Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини. Закон України від 17.05.2018 р. № 2427-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2427-19>
23. Про поховання та похоронну справу. Закон України від 10.07.2003 р. № 1102-IV. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1102-15>
24. Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25 вересня 2000 № 226; Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0697-00>
25. Про затвердження Положення про Координаційний центр трансплантації органів, тканин і клітин. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11 грудня 2006р. № 812. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1380-06>
26. Перелік послуг з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги методом трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів, які надаються учасниками пілотного проекту щодо зміни фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів. Постанова КМУ від 18.12.2019 р. № 1083. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1083-2019-%D0%BF>
27. Інструкція щодо вилучення органів людини у донора-трупа. Наказ МОЗ від 25.09.2000 № 226. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0698-00>